

Knihovní systém Evergreen s otevřeným zdrojovým kódem v Česku: zkušenosti po roce a půl provozu

Eva CERNIŇÁKOVÁ

Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická

cernin@jabok.cz

INFORUM 2013: 19. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích

Praha, 21. -22. 5. 2013

Abstrakt

Evergreen je knihovní software s otevřeným zdrojovým kódem pod licenci GNU GPL, vytvářený komunitou v USA od roku 2005 a nyní používaný mnoha knihovnami nebo konsorcií v severní Americe i jinde ve světě. Od r. 2008 je rozvíjena také česká lokalizace. Na podzim roku 2011 byl Evergreen nasazen do provozu v Knihovně Jabok, kde je používán pro všechny standardní činnosti knihovny (výpůjční protokol, OPAC, katalogizace, akvizice). Nabízí také další funkce (např. modul pro rezervaci vybavení, funkce pro tvorbu průzkumů, platby kartami, offline rozhraní dětský OPAC aj.). Během používání v Knihovně Jabok bylo nutné řešit některé dílčí problémy, vyplývající z především z chyb v české lokalizace (postupně odstraňovaných), nebo z absence zkušeností s tímto softwarem; celkově je však hodnocen kladně a přináší velký rozvojový potenciál pro tuto i další knihovny. V lednu 2013 česká komunita Evergreenu zprovoznila český dokumentační portál Evergreen DokuWiki.

Evergreen¹ je moderní, robustní knihovní software s otevřeným zdrojovým kódem zpřístupněný pod licenci GNU General Public License. Byl původně vytvořen v roce 2005 v USA pro veřejné knihovny státu Georgia. Tyto knihovny nebyly při hledání vhodného softwaru spokojeny se stávající nabídkou programového vybavení. Rozhodly se proto vytvořit nový software podle vlastních potřeb a požadavků s tím, že se bude jednat o svobodný software, který budou moci zdarma využívat i další knihovny. Evergreen byl nasazen do provozu v roce 2006. V současné době je Evergreen používán cca 800 veřejných, odborných nebo akademických knihoven především v USA a Kanadě, najdeme ho také v Nizozemí, Gruzii, Mexiku nebo v Indii. V České republice v současné době používají Evergreen Knihovna Jabok a knihovna Indické ambasády, plánováno je jeho nasazení

¹ *Evergreen* [online]. C2008 [cit. 2013-03-08]. Welcome to Evergreen Project. Dostupné z: <http://www.evergreen-ils.org/>

do provozu v Knihovně Kardinála Berana v Plzni. V návaznosti na projekt programu VISK3 probíhá také testování Evergreenu v Městské knihovně Antonína Marka v Turnově.

Základní informace o Evergreenu

Jednou z hlavních předností Evergreenu je jeho architektura, která počítá s konsorcií knihoven jak v rámci jedné organizace, tak i konsorcií knihoven zcela nezávislých (např. regionálních nebo zaměřených na jeden vědní obor). Jednotlivým knihovnám v rámci konsorcia a jejich organizačním jednotkám, lze v Evergreenu nastavit specifická práva, individuální výpůjční politiku pro dílčí knihovny, stanovit pravidla pro splňování a oběh rezervací, půjčování, transporty dokumentů mezi knihovnami, zobrazení poboček v OPACu apod.² Propracovaný systém práv existuje také na úrovni jednotlivých knihoven; oprávnění je možné přidělovat skupinám uživatelů nebo jednotlivým uživatelům. Jako moderní systém obsahuje Evergreen podporu pro integraci obsahu a produktů třetích stran, ať už se jedná o systémy pro zobrazování obálek nebo recenzí, bibliografické manažery (např. Zotero) nebo discovery systémy. Je zde také podpora pro vzdálenou identifikaci uživatelů.

OPAC

OPAC je uživatelsky přívětivý, má moderní a intuitivní vyhledávací rozhraní. Nabízí fasetové vyhledávání, „našeptávání“ pro vyhledávání nebo funkci „nechtěli jste hledat“, obsahuje prvky FRBR, propojení na Google Books, možnost virtuální návštěvy knihovních regálů podle signatur. Zároveň je zde k dispozici pokročilé vyhledávání, včetně vyhledávání podle polí MARC. Děti mohou využívat tzv., dětský OPAC (KPAC = Kids OPAC) se zjednodušeným rozhraním přizpůsobeným potřebám dětí.

Čtenářské konto nabízí správu a historii výpůjček a rezervací, přehled plateb, vytváření a sdílení seznamů knih nebo správu osobních údajů. Zajímavou funkcí je možnost editace adresy bydliště; změnu adresy pak při návštěvě knihovny potvrdí ve čtenářském kontě knihovník.

Výpůjční modul

Pro různé skupiny uživatelů systém umožňuje libovolné nastavením limitů povoleného počtu výpůjček s překročenou lhůtou, nezaplacených pokut aj. Lze nastavit automatické posílání e-mailů nebo SMS s upozorněním na blížící se termíny vrácení, splněné rezervace nebo nevrácené knihy. Evergreen nabízí také propracované možnosti pro nastavení rezervací. Lze využít nastavení vah, optimalizovat rezervace s ohledem na dobu přepravy, výpůjční dobu poboček aj. Menší knihovny mohou využít nastavení podle pořadí zadání rezervací.

² Zároveň systém nevyklučuje využití v malých knihovnách (viz např. Knihovna Jabok nebo Knihovna Indického velvyslanectví).

Knihovníci mají k dispozici systém poznámek a upozornění, která mohou mimo jiné zablokovat čtenářské konto nebo se zobrazit se čtenáři v OPACu.

Kromě běžných funkcí nabízí Evergreen možnost vrácení ke zpětnému datu, které automaticky anuluje vzniklé pokuty, nebo tzv. nekatalogizované výpůjčky (lze je využít např. pro sledování využití počítačů v knihovně). Podporovány jsou rodinné (či jiné) skupiny čtenářských účtů. Méně běžnou funkcí je možnost označit knihy, které čtenář prohlásil za vrácené (knihy jsou nadále evidovány ve čtenářském kontě, ale nejsou započítány mezi běžné výpůjčky a systém je eviduje jako postrádané, dokud není problém knihovníkem vyřešen).

Samozřejmou součástí výpůjčního modulu je také rozhraní pro platby. Ty jsou dvojího typu: platby účtované systémem (např. poplatky za zpozdné, náhrady za tracené a poškozené dokumenty) a platby vytvářené knihovníkem (platby za kopírování, prodej publikací aj.). Typy plateb je možné předdefinovat, k jednotlivým typům je možné také připojit cenu, která se při účtování poplatku automaticky vyplní (např. cena publikací, propagačních materiálů apod.). Platbu lze provést v hotovosti, kartou nebo šekem, případně prominout. Méně obvyklými typy plateb jsou platby zbožím nebo prací.

Katalogizace a akvizice

Data katalogu jsou uložena ve formátu MARC 21, modul katalogizace nabízí standardní funkce. Formuláře pro katalogizaci jednotlivých typů dokumentů lze libovolně přizpůsobit prostřednictvím šablon ve formátu MARC XML. Samotný katalogizační formulář obsahuje kontextovou nápovědu pro jednotlivá pole nebo „mřížku“ pro pole pevné délky; pomocí mřížky jsou kódované údaje automaticky přeneseny do příslušných polí, aniž by bylo nutné manuálně hlídat jejich pozice. Formulář lze také přepnout do režimu textové editace.

Knihovníci mohou vytvářet a aplikovat neomezené množství šablon také pro exemplářové údaje. Katalogizaci a správu fondu usnadňuje tvorba a sdílení skupin exemplářů i záznamů, které lze využít k hromadným akcím a změnám. K dispozici je správa autorit, částí dokumentů nebo spojených exemplářů. Rozhraní protokolu Z39.50 umožňuje kromě simultánního vyhledávání ve více databázích také okamžité přepsání starého záznamu záznamem importovaným. Dále je v Evergreenu k dispozici nástroj pro dávkový import, export a úpravu záznamů MARC.

Modul pro správu seriálů podporuje vytváření předplatného a správu čísel pro jednotlivé knihovny a pobočky na základě přednastavených šablon, generování očekávaných čísel, možnost dávkového přijímání čísel seriálů, vytváření záznamů o exemplářích periodik ve formátu MFHD a jejich využití pro import nebo predikci očekávaných čísel.

V akvizici lze spravovat finanční zdroje a fondy, spravovat a hlídat rozpočty, vytvářet akviziční seznamy, objednávky, faktury, provádět reklamace aj. Systém také podporuje elektronické objednávání knih, které je americkými knihovnami hojně využíváno.

Další moduly

Z dalších modulů je nutné uvést modul pro rezervaci zdrojů (místností, vybavení) a modul pro zprávy, umožňující vytváření statistických sestav nebo grafů z libovolných vstupních údajů dat Evergreenu. Zprávy lze vytvářet jak jednorázově, tak automaticky v pravidelných intervalech; definice statistických sestav i samotné výstupy je možné sdílet, výstupy lze rovněž automaticky posílat e-mailem. Unikátní vlastností Evergreenu je offline rozhraní, které umožňuje půjčování, vracení a prodlužování dokumentů nebo registraci čtenářů v případě výpadku počítačové sítě.

Knihovní software Evergreen v Knihovně Jabok

Knihovna Jabok je odborným pracovištěm Jaboku – Vyšší odborné školy sociálně pedagogické a teologické; knihovnické a informační služby zajišťuje také pro bakalářský obor Pastorační a sociální práce na Evangelické teologické fakultě UK. Ve fondu knihovny se nachází cca 25 tisíc knihovních jednotek. V knihovně je evidováno přibližně 500 čtenářů, většinou studentů Jaboku, ETF UK nebo dalších škol, protože jde o veřejnou knihovnu, její služby využívá také řada pracovníků v pomáhajících profesích a široká veřejnost. Knihovna je otevřena pro čtenáře je 20 hodin týdně. Počet pracovních úvazků v knihovně v současné době činí 2,5; v tom je započtena i správa knihovního systému a knihovního serveru a webových stránek knihovny, případně i některé činnosti v rámci VOŠ Jabok, které s chodem knihovny bezprostředně nesouvisí.

Příprava a migrace

O knihovním systému Evergreen se pracovníci knihovny poprvé dozvěděli na konferenci IKI v lednu 2009 z příspěvku Václava a Lindy Jansových o lokalizaci softwaru do češtiny v rámci výběrových seminářů na UISK FF UK³. Protože v té době bylo jasné, že knihovna Jabok musí v dohledné době přejít na modernější knihovní software, Evergreen byl zvažován jako jedna z možností; za jeho velkou výhodu byla považována především skutečnost, že u softwaru s otevřeným zdrojovým kódem lze ovlivňovat vývoj nebo ho přizpůsobit individuálním požadavkům konkrétní knihovny. Navíc otevřený software nevyžaduje náklady na pořízení a upgrade ani na rozšíření počtu uživatelských licencí.

Ke zvažovaným nevýhodám naopak patřil fakt, že teprve probíhá lokalizace do češtiny a některé části dosud nejsou přeložené a otestované. Nebyla k dispozici česká dokumentace, zkušenosti jiných českých knihoven nebo firma zajišťující podporu. V dané době také chyběly některé nezbytné moduly, např. akvizice, práva seriálů nebo autorit. Přes uvedené nevýhody

³ JANSÁ, Václav a Linda Skolková. Knihovní software Evergreen a české prostředí. In: *IKI 2009: Informace, konkurenceschopnost, inovace 20. 1. 2009, Praha* [online]. Praha: Česká informační společnost, 2009 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://cisvts.cz/wp-content/uploads/2012/11/Jansa.pdf>

první důkladnější seznámení s Evergreenem (ve verzi 1.4) ukázalo, že se jedná o moderní software splňující potřeby a požadavky Knihovny Jabok; případné dílčí funkce, které by knihovna v českém prostředí mohla postrádat, jsou plánovány pro další vyvíjené verze. Největším argumentem pro implementaci Evergreenu se však jevil jeho OPAC, který byl i bez jakýchkoli nadstavbových nástrojů uživatelsky velmi přátelský, zahrnoval virtuální prohlížení regálů, fasetové vyhledávání, podporu pro zobrazování obálek či propojení s Google Books

Lokalizace Evergreenu probíhala mimo jiné v rámci výběrových seminářů na UISK FF UK⁴. Zástupkyně Knihovny Jabok se proto účastnila seminářů, v nichž se Evergreen nejprve testoval a překládal. Později byla řešena také problematika migrace dat a mapovány procesy a postupy tří knihoven s ohledem na budoucí možnosti jejich vedení a správy v Evergreenu. Protože data v bývalém systému Knihovny Jabok byla uložena ve formátu UNIMARC, byl výsledkem práce mimo jiné základ konverzní tabulky pro převod dat z UNIMARC do MARC21, která byla později využita při migraci dat.

Přestože knihovna původně počítala s přechodem na nový knihovní systém v létě 2010, z organizačních a technických důvodů byla migrace knihovních dat Knihovny Jabok do Evergreenu posunuta na letní prázdniny 2011. Toto zdržení se však nakonec ukázalo jako výhoda, protože do jara 2011 se podařilo významně pokročit v překladech a lokalizaci systému, navíc verze softwaru 2.0 vydaná na jaře 2011 již zahrnovala nové moduly (správu seriálů, akvizici, autority a rezervování zdrojů).

S Evergreenem se personál knihovny seznamoval nejdříve v demo verzích nebo při semináři v UISK FF UK. Nespornou předností Evergreenu jako softwaru s otevřeným zdrojovým kódem však byla možnost nainstalovat v knihovně plnou verzi Evergreenu již o rok dříve (ve verzi 1.6 a posléze ve vyšších verzích). Pracovníci knihovny se mohli postupně školit a seznamovat se systémem a jeho fungováním a promýšlet s dostatečným časovým předstihem aplikaci knihovních procesů v novém softwaru.

Zároveň se zaškolováním personálu probíhaly ve spolupráci s Václavem a Lindou Jansovými přípravné práce na převodu dat knihovního systému. Na migraci dat se programátorsky podílel Miloslav Nič, který na základě dodaných převodních tabulek a pravidel vytvořil skripty pro generování MARC XML z původních dat. Přemapování záznamů z UNIMARCu do MARC 21, testování a optimalizace exportních dat a jejich následná migrace se ukázaly jako jedna z nejnáročnějších částí procesu migrace knihovny do Evergreenu.

Během letních prázdnin 2011 proběhla instalace softwaru ve verzi 2.0. Poté následovala zkušební migrace dat a jejich kontrola. Na základě výsledků kontroly byla data čištěna a opětovně kontrolována. Kvůli zjednodušení migrace byly ze čtenářské agendy starého

⁴ Na vedení seminářů se podíleli Linda Jansová, Václav Jansa, Anna Stöcklová, později také Marcela Buřilová a Helena Kučerová a mnozí další

systemu importovány do Evergreenu pouze údaje o čtenářích, s tím, že po migraci bude probíhat vracení půjčených dokumentů ve starém systému a půjčování nových dokumentů spolu s registrací nových čtenářů bude prováděno v Evergreenu; výhodou v tomto směru bylo to, že do roku 2011 byli čtenáři v Knihovně Jabok registrováni vždy na školní rok. S ohledem na očekávanou migraci byla také od začátku roku 2011 naplánována akvizice tak, aby všechny stávající objednávky a faktury byly uzavřeny ještě před prázdninami a nebylo nutné migrovat akviziční data do nového softwaru.

K definitivnímu přesunu dat původního katalogu knihovny a čtenářské agendy došlo v neděli 4. září 2013. Než byl import zcela definitivně dokončen, počítalo se i s možností, že v případě závažných potíží bude knihovna pokračovat v provozu ve starém knihovním systému. Žádné komplikace však nenastaly a plný provoz knihovny v systému Evergreen byl zahájen 5. září 2011, spolu se začátkem školního roku na VOŠ Jabok. Shodou okolností se zároveň jednalo i o den pátého výročí prvního nasazení Evergreenu do provozu v amerických knihovnách.

Zkušenosti po roce a půl provozu

Dosavadní zkušenosti knihovny Jabok s provozem knihovního softwaru Evergreen jsou velmi pozitivní. Knihovna Jabok používala původní knihovní systém od roku 1999 a tento systém tudíž zcela nevyhovoval požadavkům provozu moderní knihovny. Evergreen představoval zlepšení nejen pro čtenáře, ale zároveň zjednodušil mnoho procesů v každodenní práci personálu knihovny⁵.

Knihovna v současné době používá v každodenním provozu výpůjční modul, rezervace, a čtenářské platby, katalogizaci a import pomocí Z39.50, správu seriálů, akviziční modul a modul pro zprávy a statistiky. Prozatím není využívána správa autorit. S ohledem na své potřeby a velikost knihovna také nevyužívá přesuny exemplářů mezi pobočkami nebo modul pro rezervaci vybavení a místností.

Evergreen nabízí knihovníkům mnoho užitečných funkcí. Za velkou výhodu lze považovat např. možnost využití „skupin záznamů“ a „skupin exemplářů“ pro provádění hromadných akcí s exempláři nebo záznamy, vytváření a aplikaci předdefinovaných šablon pro zpracování exemplářů, možnost využívání offline rozhraní systému při výpadku počítačové sítě aj. Za příklad zjednodušení pracovních procesů může sloužit evidování všech plateb v Knihovně Jabok prostřednictvím knihovního systému (včetně plateb za kopírování nebo prodej knih). Přínosem jsou také možnost blokace dokumentů, možnost zpětného datování výpůjček nebo vracení v módu amnestie. Využívána je také platba „zbožím“ při náhradě ztracených a zničených knih, která čtenáři umožňuje vyrovnat vzniklý dluh nikoli penězi, ale stejným nebo jiným dokumentem bez nutnosti složité administrace nebo platby v hotovosti.

⁵ Vzhledem k zastaralosti původního systému bylo toto zlepšení výraznější než bývá běžné.

O kvalitě softwaru jistě svědčí i to, že za cca rok a půl nedošlo k žádným výpadkům ani zablokování systému.

Nasazení Evergreenu do provozu knihovny však přineslo i některé dílčí problémy, které bylo nutné řešit. V první řadě výměna knihovního softwaru vždy přináší také nezbytnou změnu dílčích zvyklostí a procesů knihovny, časové nároky na zaškolení personálu a po migraci také dokončení přesunů dat a uzavření starého knihovni systému⁶, odstranění dílčích chyb vzniklých migrací, doladění nového workflow v knihovně apod. V případě Evergreenu byly tyto změny ztíženy nedostatkem zkušeností v českém prostředí a absencí českých manuálů. Velkou zátěž pro personál znamenala také ne zcela dokonalá česká lokalizace, kvůli níž některé části služebního klienta Evergreenu nebyly dosud přeloženy. Také se vyskytly chyby při zobrazení českých znaků při tisku nebo zobrazení dílčích částí služebního klienta.

Projevily se i některé rozdíly v praxi českých a amerických knihoven. Především s ohledem na jiné zvyklosti neexistuje v Evergreenu funkce pro generování přírůstkového seznamu. Nakonec byl tento problém vyřešen pomocí sestavy „přírůstkového seznamu“ v modulu pro zprávy. Bylo také nutné vytvořit podporu pro zobrazování českých obálek knih, protože v systému byly přítomné pouze nástroje pro zobrazení amerických zdrojů. Dále bylo třeba zpracovat katalogizační šablony splňující požadavky souborného katalogu ČR. Podpora pro obálky knih i katalogizační šablony byly vytvořeny v rámci projektu *Rozvoj a zkvalitnění online služeb Knihovny Jabok s využitím knihovního softwaru Evergreen* v programu VISK3 2012. Součástí projektu bylo i vytvoření dokumentačního portálu Evergreen DokuWiki⁷, kde jsou zpracované výstupy dostupné i pro další knihovny.

Proces implementace Evergreenu v Knihovně Jabok byl ztížen také rozhodnutím bývalého vedení Jaboku o snížení úvazků v knihovně ze tří na 2.5 při zachování stávajícího rozsahu služeb právě v době těsně před migrací⁸. Vzniklá situace bohužel výrazně zkomplikovala přípravu na migraci dat i migraci samotnou. Několikanásobně se také prodloužil převod procesů knihovny do nového systému a s tím související činnosti. Ze stejného důvodu Knihovna Jabok musela z velké části rezignovat na plánovaný rozvoj systému a byly řešeny pouze nezbytné provozně-technické záležitosti.

I když migrace katalogu a knihovničních činností do Evergreenu nebyla jednoduchá a vyžadovala od všech pracovníků knihovny značné pracovní nasazení, lze po cca roce a půl konstatovat, že personál knihovny si na Evergreen zvykl a přes dílčí potíže jsou zkušenosti veskrze kladné.

⁶ V případě knihovny Jabok se jednalo např. o vracení dokumentů vypůjčených ve starém systému.

⁷ *Evergreen DokuWiki (Evergreen-ILS CZ): dokumentační portál české komunity Evergreenu* [online]. 2013, Poslední úprava: 2013/04/01 20:57 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://knihovna.jabok.cz/evergreen-dokuwiki/>.

⁸ Několik měsíců po migraci byly dokonce úvazky v knihovně dočasně ještě více sníženy.

V srpnu 2012 byl v Knihovně Jabok proveden upgrade softwaru z verze 2.0 na verzi 2.2, kterou knihovna dosud používá. Upgrade proběhl zcela bez problémů, k čemuž přispěla možnost předem jej vyzkoušet na testovací verzi Evergreenu. Verze 2.2 znamenala pro knihovnu spoustu příjemných vylepšení jak z hlediska české lokalizace, tak i z hlediska funkčnosti systému a uživatelské přívětivosti rozhraní služebního klienta.

Během implementace a používání systému se přirozeně vyskytly také některé problémy. Lze je rozdělit do několika kategorií:

1. **Záležitosti, které jsou v Evergreenu vyřešeny**, ale s ohledem na časové a personální možnosti Knihovny Jabok je nebylo možné „dotáhnou“ do konce (např. automatické rozesílání oznámení o blížícím se termínu vrácení, které bylo dočasně vyřešeno „poloautomatický“ rozesíláním e-mailových oznámení jednou týdně s využitím modulu pro generování zpráv a statistik).
2. **Problémy, které se vyřešily nebo vyřeší novými verzemi Evergreenu** (např. opravy chyb v českém rozhraní, absence historie čtenářského konta, podpora pro části monografií, další požadavky na nové funkce apod.).
3. **Záležitosti, se kterými systém explicitně nepočítá, ale lze je řešit s využitím nástrojů, které nabízí.** Příkladem může být výše zmíněný problém neexistujícího integrovaného přírůstkového seznamu nebo absence historie čtenářského konta v nižších verzích Evergreenu, což bylo obojí možné vyřešit pomocí sestavy v modulu pro zprávy. Jiným příkladem je dosud neexistující modul pro revizi (již připravovaný pro nové verze softwaru); pro plánovanou revizi fondu Knihovny Jabok v létě 2013 bude využit nástroj pro práci se skupinami exemplářů a metodiky pro provádění revize zpracované knihovnami v Sitce na Aljašce⁹.
4. **Záležitosti, pro něž je nutná rozvojová činnost.** Může se jednat o rozvoj externího doplňku, jako je podpora pro obálky knih, katalogizační šablony, vytvoření českého dokumentačního portálu aj. Do této kategorie lze zařadit také záležitosti, které by bylo možné v budoucnu řešit přímou úpravou zdrojového kódu softwaru. Lze předpokládat, že tato varianta by přicházela v úvahu v případě, že by Evergreen v Česku využívalo více knihoven. Mohlo by se jednat např. o vytvoření integrovaného modulu pro generování přírůstkového seznamu nebo deníku veřejné knihovny apod.

Po celou dobu, kdy Knihovna Jabok software využívá, se však nevyskytl problém, který by nebyl řešitelný buď s využitím stávajících nástrojů dostupných v Evergreenu nebo jiným způsobem (přinejmenším výhledově).

⁹ BC LIBRARIES COOPERATIVE. *Sitka Evergreen training manual* [online]. Sitka: British Columbia Libraries Cooperative, 2012, Part VII. Inventory, Last updated November 30, 2012 [cit. 2013-04-30].

Možnosti dalšího rozvoje

Zkušenosti Knihovny Jabok potvrzují, že implementace Evergreenu byla dobrou volbou. I kdyby tato knihovna zůstala jedinou knihovnou v Česku, která Evergreen používá, vzhledem ke kvalitám softwaru a rychlému růstu se vložená práce vyplatila jak z hlediska současného provozu, tak i z hlediska možného budoucího rozvoje. Zároveň je však pravděpodobné, že s ohledem na nesporné kvality a velký potenciál začnou časem Evergreenu používat i jiné české knihovny, což otevře nové možnosti rozvoje české lokalizace. Oproti Knihovně Jabok budou mít tyto další knihovny o něco méně složitou cestu. Především je již nyní možné poskytnout těmto knihovnám zkušenosti s implementací Evergreenu, doporučit řešení konkrétních problémů nebo pomoci při zaškolování personálu pro práci se systémem. Situace se změnila také v tom, že byl vytvořen český dokumentační portál Evergreen DokuWiki, kde je možné získat manuály pro základní činnosti v Evergreenu (katalogizace, akvizice, výpůjční protokol, správa seriálů aj.). Je zde k dispozici také podpora pro implementaci obálek českých knih, katalogizační šablony, tiskové šablony pro potvrzení a výpisy, tipy pro různé specifické situace a činnosti knihoven aj. Obsah DokuWiki sice přibývá pomalu, je však neustále rozšiřován a aktualizován.

Evergreen je v současnosti jeden z nejrychleji se rozvíjejících knihovnických systémů. Zcela jednoznačně k tomu přispívá skutečnost, že se jedná knihovní systém s otevřeným zdrojovým kódem, za nímž stojí živá a aktivní komunita knihovníků, kteří jej využívají. Projevuje se to mimo jiné v rámci e-mailové konference¹⁰, kde jsou diskutovány aktuální teoretické i praktické záležitosti a kde se vždy najde někdo ochotný pomoci s konkrétním problémem nebo poradit, jak na to, často i napříč kontinenty. Při řešení problémů nebo plánování činností knihoven pomáhají také zveřejněné manuály, výukové materiály nebo strategické dokumenty Evergreenových knihoven.

Především je však Evergreen systémem budovaným knihovníky pro uživatele z řad čtenářů a knihovníků, reagující na jejich aktuální potřeby. Dokládá to mj. nespočet drobných i větších vylepšení systému, které zaznamenal personál Knihovny Jabok průběhu používání Evergreenu. Nejednou se ukázalo, že zlepšení, který by si knihovníci přáli, jsou již plánována nebo přítomná v nových verzích. Za příklad může sloužit nejen podpora historie čtenářského konta, možnost spravovat části monografií, podpora pro SMS oznámení čtenářům, ale i spousta užitečných drobností usnadňujících práci v rozhraní služebního klienta, které se posléze objevily v nových verzích. Některé věci dosud chybí, ale v současné době se pracuje na jejich vývoji. (např. modul pro revize, možnost generování rychlých statistických přehledů, aplikace OPACu pro mobilní telefony aj.).

Evergreen v určitém ohledu představuje více, než jen nástroj pro práci knihovny. Znamená také úžasnou zkušenost sdílení v rámci Evergreenové komunity. Tato zkušenost není

¹⁰ *Open-ils-general: Evergreen Discussion Group* [online]. Georgia Public Library Service [cit. 2013-04-30].

„zadarmo“ – vyžaduje aktivní účast na práci komunity nebo soustavné překonávání různých obtíží - ale rozhodně stojí za to. Vyjadřuje to i e-mail , který napsala Ruth Frasur z Indiany, jedna účastnic letošní Evergreenové konference, která se konala v kanadském Vancouveru:

„ ... jedinečnou a vzácnou atmosféru této konference jsem si opravdu vychutnala. Aby vývojáři a koncoví uživatelé tak těsně spolupracovali při vývoji softwarového produktu, nemá obdoby. Evergreenová komunita ale aktivně pracuje na tom, aby knihovny a knihovníci byli součástí integrovaného knihovního systému. Jsem opravdu hrdá na to, že mohu být spojována s tímto systémem a jsem nadšená z jeho budoucnosti, která je základem pro vytváření výjimečné zkušenosti našich čtenářů s knihovnou.“¹¹

¹¹ FRASUR, Ruth. Evergreen Newsletter - Need your Conference Feedback. In: *Open-ils-general: Evergreen Discussion Group* [online]. 2013, Wed Apr 24 11:52:28 EDT 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://libmail.georgialibraries.org/pipermail/open-ils-general/2013-April/008448.html>.

Z angličtiny přeložila Eva Cerniňáková